

MV
May 11
XIV/821d

HUNGARY

HEALTH AND RECREATION
Hospitals

/1600/
/1602 a/

THE SIMASÁG -INTAPUSZTA EXPERIMENTAL LUNATIC
ASYLUM.

SOURCE GRAZ: A 33-year-old ex-schoolteacher who escaped in mid-March 1956. He was employed as a male nurse in subject institute for well over a year and reports his own experiences and observations.

DATE OF OBSERVATION: December 15 1954 to March 14 1956.

ENGLISH SUMMARY: The SIMASÁG-INTAPUSZTA asylum was founded in 1952 to test new methods of treating mental diseases. Located in two former castles twenty kilometers apart, it is administered and financed as a single unit. In all, it houses 180 patients and employs a staff of 52, four of whom are doctors.

Its popular director is Dr. István BENEDEK, who was expelled from BUDAPEST University in connection with the MINDSZENTY affair.

Labor therapeutics are used to treat the patients and have to date been almost one hundred per cent successful. Work of all kinds, such as harvesting, keeps the mental patients busy, gives them pleasure and, in time, enables them to recover their sense of proportion and sanity. Men and women are not separated and are permitted to gratify their instinctive desires as part of their treatment. The doors are always open and patients may leave the premises whenever they wish.

Most of the patients undergoing treatment are the protégés of either the doctors or political cliques; twenty per cent of them are Jews. None of them are peasants, since the latter are not insured with the SZTK, cannot afford such treatment and are sent to asylums of the old type when they finally become violent and unmanageable.

The institute owns two farms on which the patients are put to work. Consequently, the meals are much better than in other asylums and there is a surplus of food which is sold at a profit. The inmates are also employed in carpenter's and basket

/more/

maker's workshops, may play ball games, listen to the radio or phonograph records, read, etc. Once, the asylum was able to release a batch of sixty cured patients, only four or five of whom later returned for further treatment.

All patients are accorded the best treatment. Their liberty is in no way curtailed: they can live, dress and spend their money as they please. They celebrated Christmas in style and were allowed to receive presents from their relatives, who may also visit them at frequent intervals.

When the patients celebrated March 15, they tore down all the Communist decorations and insisted that propaganda slogans be removed. Often the patients find "Focus" leaflets and bring them into the institute, where they are quietly collected and burned in accordance with the director's orders.

EVALUATION COMMENT: This is the first report received here on the two mentioned lunatic asylums. It also supplies the first information on the once famous private hospital of Prince BATHYÁNY STRATTMAN. This former ophthalmic hospital was transformed into a lunatic asylum.

The report gives a very good characteristic of the doctors working in this hospital and it seems that the results obtained are in proportion with the selfless dedication of the physicians cited in the report. This state of affairs is in striking contrast to conditions prevailing at another lunatic asylum and depicted by the same source in GRAZ Item No. 4575/56. The picture gathered from these two reports demonstrates that in most cases the conditions in a hospital depend upon the leading personnel. This also explains the sometimes striking difference between the conditions prevailing in various hospitals.

It is certain that these experimental asylums belong to the group of those hospitals which are well managed by their conscientious directors.

Dr. BENEDEK is known while the other persons named are not covered in our files.

+ + +

SZOMBATHELYTől keletre fekszik INTAPUSZTA és SIMASÁG. Mindkét helyen egy-egy kastélyban elme- és ideggyógyintézet van berendezve. A két intézet, egymástól mintegy husz kilométerre van.

INTAPUSZTAn rendezték be először az intézetet. Ez

/more/

1952 áprilisában történt. SIMASÁGon pár hónappal később rendezték be, miután az INTAPUSZTA-i "üzem" megindult s a kísérlet sikeresnek bizonyult.

SIMASÁGnak és INTAPUSZTának bár egymástól elég távol esnek egy vezetősége van. Egy intézménynek számít, közös költségvetése van, mintha egymás mellett állnának. Mindegyikben 90 ágy van, tehát az előírás szerint 180 ápolója van az intézménynek.

A 180 ápolóhoz 52 tagu személyzet tartozik. Ebből négy orvos, a többi 48 legnagyobb részt ápoló. Ebbe a számba tartozik még a két kocsis, s egy gépkocsivezető. Konyhai személyzet épületenként csak egy-egy szakácsból áll, a konyhai munkát is az ápoltak végzik nagyrészt.

Forrás, mint a többi ápolónál tanultabb, s értelmesebb ember, különleges szerepet töltött be az intézmény életében. Mindig abban az épületben volt szolgálatban, ahol nagyobb szükség volt rá, mint pedagógusra. Feladata a betegek szórakoztatása, nevelése, munkakedvre ébresztése volt, s bár ez fizetésében nem jelentett különbséget, de az alantasabb, vagy kellemetlenebb munkáktól, tisztogatásoktól, a betegek mosdatásától felmentették. Miután kivételes helyzetben volt, jobban belelálthatott az intézet belső életébe, az orvosok s ápolók gondolkodásába, az intézet céljába, mint többi társai.

A más elme- és ideggyógyintézetekben rendszeresített 830.- Ft. ápolói fizetésen felül, forrásnak alkalma nyílt itt INTAPUSZTAn és SIMASÁGon délelőttönként az irodában bizonyos adminisztratív munkákkal még mintegy 150-200 forintot keresni. Erről azonban a többi ápolónak nem volt szabad tudni, nehogy féltékenykedjenek. Erre a többlet munkára azért volt lehetősége, mert a napi nyolc órás szolgálatát 14-től 22-ig teljesítette. Szabad délelőttjét így tudta hasznosítani. Az intézet főorvosa pedig ezután igyekezett informátorunkat szolgálataiért némileg magasabb jövedelemhez juttatni.

Forrásunk adatai frissek, tekintve, hogy a fenti intézményben 1954 december 15-től szökéséig, 1956 március 14-ig dolgozott.

AZ ORVOSOK.

Asylum Director Dislikes Regime.

A kétrészes intézetnek főorvosa: Dr. BENEDEK István ideggyógyász, egyetemi tanár. Dr. BENEDEK a BUDAPEST-i Pázmány Péter Tudományegyetemen tanított a MINDSZENTY perig.

Kedves, közvetlen mindenkihez, törődik úgy a munkaelőrkkel, mint a betegekkel minden kérdésben segít képessége szerint. Dícséretére, kézfogására ölszke minden ápoló.

/more/

Dr. BENEDEK felesége az intézmény főnővére. A házaspár töretlen népszerűségének egyik alapja, hogy a főnővér soha vissza nem él azzal, hogy a főorvos felesége s munka közben, szolgálatban semmilyen különbséget nem tesz a főorvos felesége s a többi ápoló közt.

Tekintettel arra, hogy BENEDEK lakása a SIMASÁG-i kastélyban van, az INTAPUSZTA-i részlegnek van egy vezető orvosa, aki egyben a főorvos helyettese. Ezt az állást közvetlenül informátorunk szökése előtt két héttel Dr. KARDOS György vette át.

Ugy INTAPUSZTÁN, mint SIMASÁGON volt a vezető orvoson kívül egy alorvos is, aki a betegek napi felülvizsgálatát, ellenőrzését és a gyógyszeradagolás helyes betartását végezte.

Dr. BENEDEKnek a havi alapfizetése 2700.- Ft. plusz a 30 százalékos veszélyességi pótlék s így a fizetése felmegy 3500.- forintra. Az alorvosokat aránylag rosszul fizetik, 1240.- forint havi alapfizetéshez jön a 30 százalékos pótlék, vagyis valamivel 1600.- forint felett keresnek.

A BETEGEK ELHELYEZÉSE ÉS NAPIRENDJE.

Patients are Comfortably Housed, have Daily Timetable for Work and Recreation.

SIMASÁGON is, INTAPUSZTÁN is négy-négy beteg aludt egy szobában. Így kényelmesen voltak elhelyezkedve. Az ágyakon kívül szekrények, asztal s megfelelő mennyiségű szék állt rendelkezésükre, úgy hogy a betegek nemcsak a közös termekben, de saját szobáikban is otthonosan érezhették magukat. Nem egy a betegek közül a szobában virágot is tartott, melyet maga szedett a réteken, vagy a kastély parkjában.

A betegeknek reggel 7-kor van ébresztőjük.

7-8-ig mosdás, az ágyak rendbetétele, gyógyszer stb.

8-kor reggeli,

9-től 12-ig munka,

12-től 14-ig ebéd s szabadidő, melyet a betegek legjobb tetszésük szerint tölthetnek el, alhatnak, sétálhatnak, játszhatnak,

5-kor vacsora,

6-kor minden második napon valamilyen előadás, melyet vagy az orvosok, vagy az ápolók valamelyike tart. Az előadások lényege a betegek érdeklődésének, vitakedvének felélesztése. A

/more/

közbeeső napokon ugyanebben az időpontban népmesék felolvasása, éneklés, társalgás, gramofonozás, tánc van műsoron.

Kilén órákor takarodó.

AZ INTAPUSZTA-I ÉS SIMASÁG-I MINTA INTÉZET.
Only Protégés Admitted for Treatment.

1952-ben nyert elhatározást, hogy az Egészségügyi Minisztérium a modern elme- és ideggyógyászati kutatásoknak megfelelően Magyarországon is kísérletet tesz az új gyógymódokkal.

Az elképzelés lényege a munkaterápiás gyógyítás, vagyis: munkával gyógyítani. Elképzelés szerint a betegek nagyrésze így módon újra visszadható hasznos tagjaként a társadalomnak, de ha emnyire nem is terjedne ki az eredmény, mégis a betegeknek az eddig közmondásosan szomorú, sokszor szörnyű vegetálás helyett, rendes, emberhez méltó életmódot biztosít.

Az INTAPUSZTA-i kastélyra azért esett a választás, mert a kastély korszerűen be volt már rendezve kórházi célokra a múltban is. Dr. BATTHYÁNY-STRATTMANN László herceg, híres szemorvos tulajdona s kedvenc létesítménye volt a kastély, ki-ről még ma is a legnagyobb tisztelettel s becsüléssel beszélnek a falusiak a környéken, mert nincs olyan ember, kinek ne segí-tett volna áldásos tevékenysége alatt, vagy mint orvos, vagy mint jómodu, segíteni kész adakozó. A kastélynak óriási előnye volt többek között az, hogy központi fűtés működik benne.

A környezet szép, távol a külvilág zajától, rendes körülmények között, jól fűtött termekben élnek itt a betegek. A bánásmód elsőrendű, hisz ez részben a kísérletezett gyógymód-hoz tartozik, részben Dr. BENEDEK vezetésének természetes követ-kezménye. Ugyhogy ma már Magyarországon minden családnak, kinek ideg-, illetve elmebeteg hozzátartozója van, legfőbb vágya ide, a két kastély egyikébe bejuttatni a beteget. Ennek eredménye, hogy sok befolyásos ember hozzátartozója kerül be, de a sok sok száz család, hiába döngeti az illetékesek kapuit, nincs mód-juk hozzátartozójukat emberi körülmények közé juttatni. Dr. BENEDEK kiszámította, hogy a 180 ápolat teljes 20 százaléka zsidó származású, míg másik ideg és elmeegógyintézetekben ez a száza-lék legfeljebb 2 százalék mindössze.

GYÓGYMÓD.

Patients are Accorded Many Liberties and are Cured by Labor Therapeutics.

Ide alkoholisták nem kerülnek, túl jó hely ez egy egy-szerű elvonókurához. A betegek orvosilag nincsenek kiválogatva,

/more/

tehát nem úgy állították össze az ideszállított betegeket, hogy csak kevésbé súlyos esetek kerüljenek ide, hanem egyaránt súlyos és kevésbé súlyos esetekkel van tele az intézmény. Körülbelül fele számban vannak született gyengeelméjűek /oligophren/ és tudathasadásos betegek. A 180 beteg körülbelül fele nő. De szemben az összes többi ideggyógyintézetrel, itt a férfiak s nők nem hogy nincsenek egymástól szigorúan elkülönítve, hanem egész nap együtt vannak s a betegek között minden érintkezés megengedett dolog. Állítólag megállapítást nyert, hogy az éveken át sexuális nyomorban élő betegek gyógyulási aránya kisebb, mint ezeké a betegeké.

A gyógyszerellátás is rendes ezen a helyen. Largactil, mely a tudathasadásos betegek legfőbb gyógyszere, kellő mennyiségben van az intézetben s a betegek hozzátartozói legnagyobb részt olyan helyzetben vannak, hogy maguk is hozzák betegük számára a külföldről, vagy csak nagy összeköttetések árán beszerezhető szert.

Paraszti származású beteg jóformán alig van az elme-gyógyintézetekben, mert többségének nincs meg az SZTK. tagsága s anélkül egyik családból sem tudná viselni az intézetben tartás anyagi terheit. A paraszti betegek otthon élnek, főleg falujukban családjuk körében, s csak mikor már megállapítást nyer esetük veszélyes volta, kerülnek be az intézetbe. Így SIMASÁGon és INTA-PUSZTán sem volt paraszti beteg.

A megkülönböztetetten jó körülmények eredménye, melyek ebben az intézetben uralkodnak, hogy a befolyásos orvosok ide juttatják be jól fizető, vagy protekciós betegeiket. Forrás megfigyelte, hogy hosszú ott élése alatt számos beteget szállítottak az intézetbe, kik mind dr. AVAR Pál, fiatal orvos betegek voltak, s maradtak is nagyjából, mert Dr. AVAR gyakran meglátogatta az intézményt. Dr. AVAR Pál az "Országos Elmeügyi Felügyelő" címét viseli s az Egészségügyi Minisztériumban van beosztva. Így van módja betegeit ide juttatni.

Ebben az intézetben a többi elme s ideggyógyászati osztályokkal ellentétben a napi koszt-keret is magasabb két forinttal, napi 11.60 forint. Az intézetnek saját kertészete is van, melyben megterem egész esztendőre a szükséges zöldségféle. A kertészet célja azonban nem annyira gazdasági, hanem egyben egyik eszköze a munkaterápiás eljárásnak. A betegek maguk művelik meg ezt a területet az oktató ápolók segítségével. A betegek legnagyobb része hajlandó a rendszeres, nem tulfeszített, de látható eredménnyel járó munkára. S amelyik beteg rendszeresen dolgozik, kapál stb. a kertészetben az általában sokkal nyugodtabban viselkedik. Ha nincs kedve a betegnek, akkor sohasem erőltetik. Sokan eleinte nem hajlandók egy kapavágásra sem, mondván, hogy ilyesmit soha nem csináltak, de később látva, társaik szorgalmát, azok is csatlakoznak a dolgozók nagyobb táborához. A kert mintaszerűen van megművelve, s a termés minden évben bőséges volt,

/more/

ami láthatólag örömet okozott a betegeknek s büszkén takarították be "saját termésüket." Dr. BENEDEK azt akarta elérni, hogy a beteg megtanulja először becsülni a munkát, a munka eredményét s ezen keresztül s az emberei bánásmódon, a személyzet barátságosságán keresztül, saját magát is és lassan megszűnik tudathasadása, közben a megfelelő gyógyszerek is megteszik hatásukat.

Kis változtatással ugyanezt a módszert alkalmazták SIMASÁGon is. Ott csak két hold kertészetük van a betegeknek, viszont van egy gyönyörűen berendezett műhely, melyben a betegek rendszeresen végeznek különböző asztalos munkákat, azonkívül van egy kosárfonó műhely, ahol rendszeren értékesíthető kosarakat gyártanak. Az asztalos műhely termékeiből is sokminden kerül eladásra, ugyanugy, mint a kertészetből is. Ezek a bevételek, melyeket, az ügyes vezetés tesz lehetővé, mind-mind emelik a betegek életszínvonalát.

INTAPUSZTA és SIMASÁG után a majdnem teljesen gyógyult beteg TATARA kerül egy Állami Gazdasághoz hasonlítható, de csupa beteg által fenntartott mezőgazdasági telepre, ahol már nincsenek gyógykezelés alatt. Élnék mint a társadalomban élő emberek, szórakoznak, mint minden ember fizetést kapnak stb. Ez átmeneti hely, innen vagy gyógyultan szabadulnak, vagy visszakérülnek az elmeegógyintézetbe további kezelésre. INTAPUSZTA-ról és SIMASÁG-ról egyizben hatvan beteget vittek el, s ezek közül pár héten belül vissza csak négy-öt beteg került, a többi gyógyultan elhagyta a gazdaságot.

SIMASÁG és INTAPUSZTA felszereléséhez tartozik három ló is, melyekkel a mezőgazdasági teendőket és szállításokat végzik. A főorvos rendelkezésére egy öreg Ford autó áll sofőrrel, mert enélkül a gyors mindennapos közlekedés a két épület közt lehetetlen lenne.

A munkát elősegítő eszközök mellett bőven vannak szórakoztató berendezések, létesítmények is. Mindegyik épületnek van egy nagy világvevő rádiója, mely hangszórókkal van összekötve, melyek révén minden szobába eljut a rádióműsor. Gramofon áll a betegek rendelkezésére mintegy 60-70 lemezzel. Ezek a lemezek nem holmi népidemokratikus számok, hanem régi, jó lemezek, melyek tényleg szórakoztatják a betegeket. Főleg tánclemezek, köztük számos KARÁDI lemez. A betegek nagy többsége a "Megkondult a Kecskemét-i öreg templom nagyharangja..." kezdetű nótát kedveli, így ezt naponta legalább tizszer játszatják.

350 kötetes könyvtár áll az érdeklődő beteg rendelkezésére. Legtöbbjük könnyű természetű, érdekfeszítő olvasmány, sok a ponyvaregény is.

Teljesen komplett röplabda felszerelése van az intézetnek, hogy sportoljanak kedvük szerint a betegek. Télre, estére sakk felszerelések, dominós dobozok, tangóharmonika biztosítja a foglalkoztatottságot. Ujabban Dr. BENEDEK a saját fizetéséből

vett egy fényképezőgépet és egy nagyítófelszerelést, hogy örömet okozzon a betegeknek. Ugyanis az egyik beteg, aki gyógyultán hagyta el az intézetet, elvitte magával a saját fényképező felszerelését, melyen időközben számos beteget megtanított dolgozni s kik kétségbe voltak esve, hogy ezentúl nem fényképezhetnek s nem dolgozhatják ki maguk a felvételeket. Ebből érthető, hogy Dr. BENEDEK miért olyan népszerű.

Miután a betegek legnagyobb részét látogatják, s jóformán mindegyikről gondoskodnak hozzátartozói, lehetséges volt, a betegek karácsonyi megörvendeztetése is. Mindenkitől megkérdezték az ápolók, hogy "Na mit hozzon a Jézuska"? Az így összegyűjtött kívánságokat megírták a hozzátartozóknak azzal a kéréssel, hogy ha módjukban van, ezen felül küldjenek még valamilyen kis összeget is, hogy az általános karácsonyi megajándékozást keresztül tudják vinni, ha netán valakinek nem venné meg a családja amit kért.

A betegek öröme leírhatatlan volt, s az ápolók meghatódottsága is. Munkájuk értelmét látták karácsony este, mikor a betegek a legemberibb körülmények között, mintha otthon ünnepeltek volna.

A kapu egész nap nyitva van, mindegyik bolond akkor mehet ki, jöhet be, amikor kedve tartja, így a bezártság érzete nem ismert fogalom a betegek előtt. Nagyon ritkán fordul elő ennek ellenére, hogy egyik-másik beteg elcsavarog. Ha el is kalandoznak, időben hazatérnek, este maguktól. S ha valaki kint marad, vagy a közeli NAGYSIMONYI kocsmában elissza zsebpénzét, azt ugyanis pár órán belül hazaszállítják a rendőrök. Ilyenkor mindig veszekedés van a rendőrség és dr. BENEDEK közt, mert a rendőrség követeli a kapu zárvatartását, hogy a betegek ne hagyhas-sák el a kastély parkját. A főorvos viszont nem tágit nézetétől, hogy nagyon fontos a betegek számára szabadságuk érzete.

AZ ELMEBETEGEK LESZAGGATJÁK A KOMMUNISTA DEKORÁCIÓKAT ÉS GYÚJTJÁK A RÖPCÉDULÁKAT.

Patients Tear Down Communist Decorations, Collect "Focus" Leaflets.

Amikor elrendelték, hogy minden kórházban, illetve gyógyintézetben dekorációkat kell felszerelni, az utasítást a SIMASÁG-i és INTAPUSZTA-i intézetben is végrehajtották. A betegek azonban, akik különben nem szokták a dolgokat rongálni, különösen örömet találtak abban, hogy a dekorációkat a maguk módján mégjobban "kidekorálják." Így például minden második betűt leszedték és eldobták, sőt némelyik igyekezett a megcsonkított dekorációs szövegeket úgy "tetoválni", hogy valamilyen nevetségese értelmet kapjanak... Mikor Dr. AVAR Pál ellenőrizni jött a Minisztériumból, mutatták neki a betegek és a dekoráció furcsa viszonyát, mire az is nevetve, elrendelte, hogy szedjék le az egész dekorációt.

Léggömböket mindig megcsodálták a bolondok. Ha valamelyik észrevette a fehér foltokat az égen, azonnal hívta a társait, hogy jöjjönek megcsodálni a jelenséget. Röplap rengeteg hullott a környéken, így az intézet területére is. A betegek mindig marokszámra szedték össze a röplapokat. A főorvos azonban elrendelte, hogy égessék el a betegek által behordott röplapokat, nehogy valamilyen kellemetlenségük adódjon belőle.

End